

один такий», відображає суспільство в мініатюрі, дозволяє досліджувати свої переживання у взаємодії з іншими. У процесі роботи групи створюються умови для самостійного дослідження життєвого шляху і пошуку способів виходу з кризи.

Протягом проведення тренінгового заняття варто зреалізувати чотири аналітично виокремлених завдань, виконання яких дасть змогу досягнути психологічної конгруентності особистості, яка відчуває ознаки кризи середнього віку: інформативне, інтраперсональне, інтерперсональне, інтегративне.

Інформативне завдання полягає у підвищенні психологічної культури особисті у тій частині проблеми, яка стосується закономірностей протікання вікових криз. Якщо інтраперсональна складова заняття концентрується на з'ясуванні причин життєвого дисонансу, внутрішніх особливостей світосприйняття, то інтерперсональн акцентує увагу на зміні комунікативної поведінки особистості, переосмисленні закономірностей взаємодії з іншими людьми, соціумом. Інтегративна складова реалізується у процесі тренінгу як узгодження когнітивних, емоційних, ціннісних, смисложиттєвих та інших параметрів особистості, які структуруються у несуперечливу систему сприйняття себе у новій психологічній та статусній ситуації.

Варто зауважити, що означені завдання реалізуються не лінійно, а імпліцитно включені у весь процес тренінгового заняття. Кожна сесія у тій чи іншій мірі має виконувати функцію інформування, інтроспекції, рефлексії та взаємоузгодження.

Буда Т. Й.,

*к.е.н., доцент кафедри психології
та соціальної роботи ТНЕУ*

Крамар Л. Б.,

вчитель вищої категорії ТЗОШ №18

ОСВІТА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ПРАЦІВНИКА

Порівняно з іншими категоріями населення молодь, виходячи на ринок праці, значно програє не лише через відсутність досвіду практичної роботи, що є основною вимогою при найманні на роботу, а й через відсутність чітких соціальних орієнтирів. Якісна робоча сила – це насамперед працівники, які мають високий рівень освіти, високу мотивацію до праці, саморозвитку, прагнення та готовність підвищувати свої професійні знання та навички, а тому працюють за професією як за покликанням і почуваються достатньо конкурентоспроможними на ринку праці.

Загалом конкурентоспроможність молоді формується завдяки впливу низки чинників, які підвищують чи знижують її. На підвищення конкурентоспроможності впливають: правильно обрана професія, висока мобільність, швидка адаптованість, висока здатність до самонавчання і готовність до змін та

інновацій, прагнення до трудової самореалізації, готовність змінити робоче місце, більш тривалий період працездатності, високий рівень фахової компетентності, неформальна освіта. Натомість знижують конкурентоспроможність: завищені вимоги до майбутнього робочого місця, відсутність професійного досвіду та невміння застосовувати свої знання на практиці, низький рівень освіти чи освіченості, яка не користується попитом, психофізіологічна непридатність до обраної професії, створення сім'ї.

Великою проблемою в Україні постає здобуття освіти, яка не користується попитом. Така ситуація, коли на ринку праці є надлишок спеціалістів із вищою освітою певних профілів за високого дефіциту професіоналів та кваліфікованих робітників, свідчить про практичну відсутність системи профорієнтації молоді та неспроможність системи освіти діяти відповідно до інтересів економічного розвитку держави. Сучасна освіта фактично працює для задоволення соціальних потреб молоді, не враховуючи потреби суспільства у фахівцях, тому все частіше молоді люди відчувають проблеми, пов'язані з працевлаштуванням.

Професійна орієнтація, згідно з Концепцією державної системи профорієнтації, – це комплексна, науково обґрунтована система форм, методів та засобів впливу на особу з метою *оптимізації її професійного самовизначення* на основі врахування особистих характеристик кожного індивіда та *потреб ринку*. Водночас професійне самовизначення людини, як одна з головних цілей профорієнтації, ґрунтується на ранжуванні особою професій та виборі найбільш цікавої для себе. Ранжування професій молоддю здійснюється за критеріями престижності, дохідності професії, а також за впливовістю майбутнього соціального статусу. Амбіційна молодь прагне отримувати велику заробітну плату і мати професію, яка б «гарно звучала», обираючи певне соціальне довілля для дорослого життя.

Отже, професійне самовизначення молоді тісно пов'язане із *соціальним самовизначенням*, тому вивчення престижу професій має передбачати вивчення того, як у суспільстві ставляться до різних аспектів трудового та соціального життя, а профорієнтація повинна проводитися з урахуванням цього ставлення та впливати на формування поваги до різних видів праці. Для цього потрібно відновити систему соціально зорієнтованої профорієнтаційної роботи в школах за участю центрів зайнятості чи спеціальних профільних організацій. Такий взаємозв'язок дозволить створити ланцюжок між закладами освіти та підприємствами у такому вигляді: школа – вищі навчальні заклади – підприємства. Взаємодія шкіл та ВНЗ також може виявлятися у вигляді більш привабливих умов вступу випускників шкіл, їх якісної та профільної підготовки до майбутнього навчання. Зі свого боку, ВНЗ, корегуючи свої навчальні програми відповідно до потреб підприємств, спроможні забезпечити високий

рівень теоретичних і практичних знань та укласти угоди про проходження практики з подальшим працевлаштуванням своїх студентів.

Певну увагу доцільно приділити питанню неформальної освіти. Цей чинник не випадково розглядається як конкурентоутворювальний. Він охоплює різні аспекти життя: участь у політичному русі чи партії, виконання громадських чи волонтерських робіт, участь у діяльності молодіжних організацій, групах за інтересами, спортивних клубах тощо. В країнах Заходу підкреслюється важливість цього виду освіти та значущість її організації на тому ж рівні, що і формальної. Соціальна активність людини вказує на ступінь її психокультурного розвитку, задіяність у суспільному житті, адаптованість до соціального середовища.

*Коротюк З.М.,
методист, в.о. завідувача
навчально-методичного центру
психологічної служби і
соціальної роботи ТОКІППО*

ПСИХОЛОГО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

**Перед людиною до розуму три шляхи:
шлях роздумів – це найбагатший;
шлях наслідування – це найлегший;
шлях особистого досвіду –це найважчий.
(Конфуцій)**

Сьогоднішня ситуація в державі, зміни які відбуваються у суспільстві, зокрема в освіті, спонукають особистість учителя до змін у самій особистості. Останні неможливі, якщо немає бажання змінюватись. Це час історичних підсумків і народження нових ідей, період активного розвитку та оновлення соціально-економічної, суспільно-політичної сфер життя, вироблення і впровадження нових технологій. Ключова роль у системі освіти належить учителю. Саме за допомогою діяльності педагогічних працівників реалізується державна політика. Нині змінюються і погляди на вчителя як носія культурно-історичної спадщини, загальнолюдських і національних цінностей. Педагог сьогодні перестає бути для учнів єдиним джерелом знань, тому він має постійно здобувати й узагальнювати нові знання з різноманітних джерел і володіти технологіями їх передачі у такій послідовності (або в такій спосіб), щоб в учнів формувалися вміння відшукувати інформацію, виробляти (продукувати) нові знання, зіставляти, систематизувати, використовувати їх у житті, а школа в усі часи була і залишається своєрідною моделлю, дзеркалом, яке відбиває життя і проблеми суспільства. Тому освіта сьогодні – важливий